

A konferenciaturizmus nemzetközi piacának áttekintése

Szerző: Simonyi Norbert¹

Vitathatatlan, hogy a nemzetközi szervezetek többségének központja Európában van, így a legtöbb rendezvény megtartására is ezen a kontinensen kerül sor, sőt a világban tartott nemzetközi konferenciák 60%-ának is földrészünk valamelyik országa biztosít helyszínt, ám a konferenciaturizmus nem kizárólag Európa privilégiuma, ezen turisztikai terméknek máshol is kiemelkedő jelentősége van. Vannak olyan változások, amelyek más kontinenseken tűntek fel, ám később jelentős hatással bírhatnak az európai kongresszusi piacra is. A nemzetközi kongresszusi piac jellegzetességeit, tendenciáit egyetlen statisztikai forrásból megismerni nem lehet, ebben az esetben nagy az esélye a téves következtetések levonásának. A két legjelentősebb, nemzetközi kongresszusi statisztikát publikáló szervezet, az ICCA és a UIA adatainak egymással való összehasonlítása alapján viszont már pontosabb képet kaphatunk a nemzetközi konferenciapiacról, az azonosságok kiemelésével és a különbségek figyelembe vételével meggyőződhetünk az elemzésbe bevont adatok valóságtartamáról. Az elemzés pontossága érdekében figyelembe kell venni, hogy mindkét szervezet folyamatosan frissíti az adatokat, ennek következtében az idősorok összeállításánál mindig a legfrissebb adatok kerülnek felhasználásra, amelyek eltérhetnek a korábbi években publikáltaktól.

1. A nemzetközi kongresszusi piac jellemzői, tendenciái az ICCA és a UIA adatai alapján²

1.1. ÁLTALÁNOS TENDENCIÁK

A kongresszusi piac elmúlt harminc évét vizsgálva, és ezt az időintervallumot három tíz éves ciklusra osztva, a konferenciaturizmus mint turisztikai termék különböző jellegzetességeket mutat, „életciklusának” állomásai jól elkülöníthetők. Az 1975-től 1985-ig terjedő időszakra jellemző, hogy mind a régi, nagy kongresszusi desztinációk, mind a meeting industry-hoz újonnan csatlakozó térségek folyamatosan növelték nemzetközi kongresszusaik számát, így ebben az időszakban a UIA adatbázisa szerint 87,7%-os bővülést ért el a kongresszusi piac. Az 1985–1995 közötti időintervallumban a piac jellege megváltozott, a

fejlődő régiókban tovább folytatódott a dinamikus növekedés, ám a kongresszusi piac régi, nagy szereplőinek növekedése a konferenciák száma alapján mérséklődött. Ebből kifolyólag a meetingek száma világviszonylatban még mindig növekedett, ám annak üteme közel a felére esett vissza, 41,2%-os volt. Ez a folyamat 1995-től 2000-ig folytatódott, a növekedés üteme már az új piacok esetében is lassult, és a nemzetközi kongresszusi piac bővülésének mértéke ismét megkezdődött. A nemzetközi meetingek száma a vizsgált öt év során már csak 18,3%-kal nőtt.

A 2000-től induló időszak az ICCA és a UIA adatai alapján különbözően ítéhető meg. A UIA összességében 14%-os csökkenést regisztrált, 2001-ben nagymértékű, 12%-os visszaesérről számolt be, az ezt követő két év minimális növekedést, majd 2004-ben és 2005-ben újra csökkenést mutatott ki a nemzetközi kongresszusi piacon. Ezzel ellentétben az ICCA a 2001-es visszaesést követően jelentős, 11%-os bővülést mért, és ez a piaci növekedés 2004-ig ki is tartott. A 2005-ös évet ez a szervezet is visszaeséssel jellemezte. Mindent összevetve a 2000-től 2005-ig tartó időszak az ICCA szerint a nemzetközi kongresszusi piac 18%-os bővülését hozta a nemzetközi konferenciák számának alapján (1. ábra).

A nemzetközi kongresszusi piac nemcsak a konferenciák, hanem az azokon részt vevő delegátusok számával is leírható, sőt ez utóbbi jellemzőinek elemzésével jobban ábrázolható a meeting industry folyamatai és tendenciái, hiszen a tartózkodási idő, a költség és a többi tényező mind a résztvevőkhöz, a delegátusokhoz köthető, nem pedig az ülések számához. A konferenciák számának kizárólagos figyelembevételével hibás következtetésekre juthatunk, rosszul értelmezhetjük egy-egy ország szerepét, jelentőségét a nemzetközi kongresszusi piacon.

¹ Kutató, Magyar Turizmus Zrt., Piac- és Termékelemzési Iroda.

² A meeting industry két legelismertebb statisztikai kritériumrendszere az ICCA és a UIA nemzetközi szervezetekhez köthető:

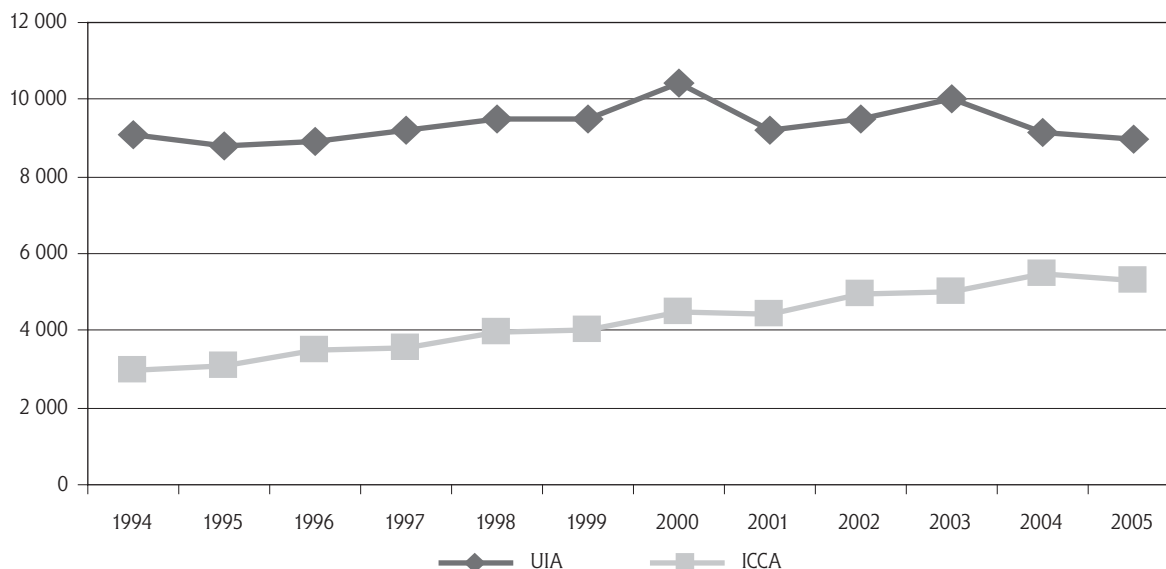
International Congress & Convention Association (ICCA), nemzetközi meetingek:

- Minimum 50 fő részvételével zajlanak.
- Rendszeresen megrendezésre kerülnek.
- Legalább három országban felváltva kerülnek megtartásra. (2001 júniusa előtt a rotációs kritérium minimum négy országra vonatkozott.

Union of International Associations (UIA) nemzetközi kongresszusok:

- Minimum 300 fő részvételével zajlanak. (2003 előtt a résztvevők minimális száma kritérium 250 fő volt.
- Résztvevőinek legalább 40%-a külföldi.
- A résztvevő nemzetek száma minimum öt.
- A rendezvény időtartama minimum három nap.

A nemzetközi meetingek számának változása az ICCA és A UIA szerint, 1994-2005

Forrás: ICCA, UIA

1.2. A NEMZETKÖZI KONFERENCIÁK RÉSZTVEVŐSZÁMA

Az ICCA adatai alapján elmondható, hogy a több ország képviselőinek részvételével megtartott konferenciák átlagos résztvevőszáma 1999-ig 750 fő körüli értéket mutatott, szignifikáns eltérések nélkül. 2000-ben nagymértékű növekedés következett be, az átlagos résztvevőszám ebben az évben meghaladta a 840 főt. Ezt követően folyamatos, évenként átlagosan 5%-os csökkenés jellemezte a piacot, amelynek következtében 2005-re az átlagos résztvevői létszám 651 főre csökkent. Az átlagos résztvevőszámot az amerikai piac magas mutatója nagymértékben megnövelte, mivel az észak-amerikai kontinensen az átlagos résztvevőszám 2005-ben 1507 fő volt (az észak-amerikai piac nélkül 2005-ben az átlagos résztvevőszám sokkal alacsonyabb, 570 fő körüli értéket mutatott volna). Legnagyobb mértékben az 50-150 fős nemzetközi meetingek száma nőtt, 2005-ben ebben a kategóriában az 1996-os érték háromszorosát regisztrálta az ICCA: 2005-ben már minden negyedik rendezvény 150 főnél kevesebb résztvevővel került megrendezésre. Az átlagos növekedési ütemet a 150-250 fős és az 5000-10 000 fős konferenciák számának alakulása is meghaladta. Összességében elmondható, hogy az 500 fő alatti rendezvények, illetve az 5000-10 000 fős megrendezvények számában történt a legnagyobb növekedés. Érdekes, hogy a 10 000 fő feletti kongresszusok száma ugyanannyi volt 1996-ban, mint 2005-ben, mindkét évben tizenkét ekkora létszámú nemzetközi megakonferenciát tartottak.

A konferenciák és az ezeken részt vevő delegátusok számát együttesen tekintve a világ legkedveltebb kongresszusi fogadó országa az Amerikai Egyesült Államok, Németország, Franciaország, az Egyesült Királyság és Spanyolország. A városok közül Bécs, Párizs, Hong-Kong, Berlin és Szóul a leginkább preferált desztinációk.

1.3. A NEMZETKÖZI KONFERENCIÁK GYAKORISÁGA ÉS IDŐBELI ELOSZLÁSA

A konferenciák megrendezésének gyakorisága is jelentősen megváltozott az elmúlt tíz év folyamán. Az évente kettőnél többször megtartott konferenciák száma meghatszorosodott ebben az időszakban, az évente kétszer megrendezésre kerülő rendezvények száma megháromszorosodott, ezen kívül jelentősen, 78%-kal nőtt az évenkénti rendezvények száma is. A legnagyobb mértékben a minden negyedik évben megrendezésre kerülő nemzetközi rendezvények száma esett vissza, körülbelül az egyharmadával. Ezeknek a folyamatoknak az eredményeként 2005-ben a kongresszusok 57%-a évente, 23%-a két évente kerül megrendezésére, ám a gyakrabban megrendezésre kerülő rendezvények részaránya – a ritkábban tartott rendezvények rovására – is jelentősen növekedett.

A nemzetközi meetingeket leggyakrabban májusban, júniusban, szeptemberben és októberben tartják, ezek a hónapok az éves rendezvényszámból egyenként több mint tíz százalékkal részesednek. Nemzetközi tendencia, hogy a nyári hónapok egyébként is alacsony részaránya a nemzetközi konferenciák számából tovább csökken, és egyre több konferenciát tartanak az első félévben.

Nemcsak a konferenciák megtartásának időpontjaiban, hanem az időtartamokban is történtek változások az elmúlt időszakban. 1996 óta folyamatosan rövidülnek a nemzetközi rendezvények, amíg 1996-ban a nemzetközi konferenciák átlagos hossza 4,6 nap volt, addig 2005-re ez az érték 4,1 napra csökkent.

1.4. A NEMZETKÖZI KONFERENCIÁK HELYSZÍNEI ÉS TÉMÁI

A nemzetközi kongresszusok helyszínei közül egyre nagyobb szerepet kapnak a jól felszerelt konferencia szállodák. 1996-ról 2005-re a hotelekben tartott meetingek száma megduplázódott. A kongresszusi központokban tartott konferenciák száma a világátlaggal megegyező növekedést mutatott, az elmúlt tíz év vesztesei egyértelműen az egyetemi kongresszusi helyszínek voltak. A kongresszusi központok és a szállodák részaránya közelít egymáshoz, a kongresszusi központok felülről, a szállodák pedig alulról konvergálnak a 40%-os részesedéshez.

A nemzetközi rendezvényeket leggyakrabban orvosi (23%), illetve tudományos és technológiai témában (12%) tartották. Az elmúlt tíz évben a technológiai, a közlekedési és a kommunikációs témák iránti érdeklődés nőtt meg leginkább, részarányuk megduplázódott. A leggyakrabban tartott orvostudományi konferenciák száma az átlagnak megfelelő mértékben bővült.

1.5. A NEMZETKÖZI KONFERENCIÁK GAZDASÁGI JELENTŐSÉGE

A kongresszusi turisztikai piac gazdasági ereje legjobban a meeting industry pénzmozgásaival jellemezhető. 2005-ben az egy főre és egy konferenciára jutó átlagos részvételi díj 472 USD volt. Ez az érték 1996 óta folyamatosan, évente átlagosan 3%-kal nőtt, ám ez a tendencia 2005-re megfordult, és az előző évhez képest jelentős, 11%-os csökkenés volt megfigyelhető. Ugyanezt a tendenciát követte az egy főre és egy meetingre jutó átlagos költség is, amelynek értéke 2005-ben 2145 USD volt. (Az ICCA az átlagos költséget becsléssel határozza meg. A Vienna Convention Bureau és a Finland Convention Bureau egymástól függetlenül végzett felmérése alapján az átlagos részvételi díj az összes költség 22%-át tette ki.)

A nemzetközi konferenciákon részt vevők egy napi átlagos regisztrációs díja 116 USD, az átlagos napi költség pedig 527 USD volt 2005-ben. Összességében elmondható, hogy egy nemzetközi konferencia átlagosan 307 ezer USD bevételt eredményez kizárólag a regisztrációs díjból, az egy konferencián részt vevő összes delegátus együttes átlagos költsége megközelíti az 1,4 millió USD-t. 2005-ben az összes nemzetközi konferencia regisztrációs díja 1,6 milliárd USD-t tett ki, az összes költség pedig megközelítette a 7,4 milliárd USD-t.

A UIA a konferenciák adatgyűjtésénél nem a szám-szerű változásokat tartja fontosnak, sokkal inkább a különböző folyamatok, hatások és események más-más kongresszusi jellegzetességekkel való összehasonlítására, majd a statisztikai adatok figyelembe vételével a tendenciák, a változások megmagyarázására és értékelésére helyezi a hangsúlyt. A UIA egyik érdekes összehasonlító táblázata a konferenciaszám-lakosságszám mátrix, amelyben az országok népességének a jellemzőit hasonlítja a kongresszusi piacon elfoglalt helyezéshöz. A két tényező mentén markáns értéket mutató országok mátrixát a 2. ábra szemlélteti.

2. ábra

A lakosságszám és a konferenciaszám kapcsolata az egyes országokban

Lakosságszám	Magas	Indonézia, Kolumbia, Nigéria, Pakisztán	USA, Franciaország, Németország, az Egyesült Királyság, Olaszország, Spanyolország
	Alacsony	Mauritius, Trinidad és Tobago, Fidzsi-szigetek	Ciprus, Luxemburg, Málta, Monaco, Izland
		Alacsony	Magas
Konferenciaszám			

Forrás: UIA

Az egy lakosra jutó konferenciaszám alapján a világ első 25 országa közül Szingapúr, a Fidzsi-szigeteken és az Egyesült Arab Emírátsokon kívül kizárólag európai országok találhatók. A gazdasági fejlettség hatását a kongresszusi turizmusra a megtartott konferenciák számának és a GNI (bruttó nemzeti összbevétel) hányadosával mutatja be a UIA. A magasabb konferenciaszám/gazdasági fejlettség mutatóval jellemezhető országok kontinensek szerinti csoportosításánál már mások a földrészek közötti erőviszonyok: Európa a magas konferenciaszámú országok között még mindig az első, 37%-os részesedéssel, Afrika az alacsony gazdasági fejlettség miatt a második 32%-kal, Ázsia (16%) a nagy gazdasági, illetve kongresszusi piaci különbségek miatt a harmadik, Ausztrália és Óceánia (10%) a negyedik. Észak-Amerika nem képviselteti magát a listán (mivel mind a GNI mutató, mind a konferenciák száma magas), Dél-Amerika viszont 5%-os részesedéssel az ötödik.

A konferenciákat több esetben kiállítások is kiegészítik. A kiállítással együtt tartott rendezvényeknek az amerikai és az ázsiai kontinenseken vannak a legnagyobb hagyományai, a kiállítással egybekötött rendezvények száma alapján számított részesedés ezen a két földrészen messze meghaladja a kizárólag a rendezvények alapján számított részesedést, Amerikában 9,2%-kal, Ázsiában

2,6%-kal nagyobb a földrész részesedése, amennyiben a sokaság alapját a rendezvényekkel egybekötött kiállítások száma képezi.

1.6. A NAGY VILÁGESEMÉNYEK HATÁSA A KONFERENCIATURIZMUSRA

A nemzetközi konferenciákat a nagy világesemények is befolyásolják. Megfigyelhető, hogy amennyiben olimpiát rendeznek az adott városban, megváltozik az ott tartott konferenciák száma. Az olimpiát megelőző években a konferenciák száma folyamatosan növekszik, a maximális konferenciaszámot az olimpia évében éri el, ám az ezt követő években nagyságrendileg olyan mértékű csökkenés következik be, mint amekkora növekedés volt a világtételek előtt. Ez a csökkenés addig tart, amíg a konferenciaszám eléri az olimpia hatása előtti szintet.

A világhiállítások is hasonlóan befolyásolják az adott desztináció kongresszusi piacát, ám a maximális konferenciaszámot sokszor késleltetve, egy-két évvel az expo megrendezése után éri csak el a város. A másik különbség az olimpiák hatásával szemben, hogy több esetben nem a világesemény előtti szintre esik vissza a konferenciák száma, hanem egy magasabb szintről folytatja a fejlődést.

Az európai uniós elnökség minimális, de pozitív hatást gyakorol az adott ország rendezvénypiacára.

Az elkövetkező évek kongresszusi tendenciáira az elmúlt tíz év legnagyobb növekedését produkáló országok földrajzi elhelyezkedéséből is lehet következtetni. 1996-ról 2005-re Uruguay (+137%), Dél-Korea (+120%), Kolumbia (+118%), Törökország (+102%) és Nigéria (+100%) érte el a legnagyobb növekedést a kongresszusok száma alapján. E tendenciák alapján megállapítható, hogy Dél-Amerikának van a legnagyobb esélye a kongresszusi turizmusának bővítésére, de további növekedés várható az ázsiai kontinensen, illetve megkezdheti a felzárkózást az afrikai földrész is.

1.8. A NEMZETKÖZI ÉS A HAZAI RENDEZVÉNYEK ARÁNYA

Nemcsak a nemzetközi, hanem a nemzeti konferenciák is fontos tényezői a meeting industry-nak. A UIA vizsgálatában nemzeti konferenciának tartanak minden olyan rendezvényt, amelyet a nemzeti kongresszusi piac résztvevői szerveznek meg, ám nemzetközi érdeklődésre is számot tartanak. Az afrikai kontinensen az elmúlt években több nemzeti, mint nemzetközi konferenciát tartottak, ám a különbség nem volt jelentős, sőt napjainkban már közel azonos a számuk. Amerikában is megkezdődött egyfajta kiegyenlítődé, de a különbség sokkal nagyobb mértékű: tíz éve még kétharmad-egyharmad arányú volt a nemzeti-nemzetközi konferenciák egymáshoz viszonyított

értéke. Kiegyenlítődé jellemző Ázsiára, Ausztrália és Óceániára is. Európa is ezt a folyamatot mutatta 2003-ig, majd a következő években újra megnőtt a különbség a nemzeti és a nemzetközi konferenciák száma között.

2. A konferenciaturizmus kontinensek szerinti megoszlása

A konferenciák számának az elmúlt évtizedben regisztrált, földrészek szerinti megoszlásban kimutatott változása jól jellemzi és egyben magyarázza is a világ kongresszusi turizmusának ezen, jelentős átalakulásokkal tarkított időszakát. Ahhoz, hogy a világ kongresszusi tendenciái részletesebben is megismerhetővé váljanak, szükség van a földrészek, a régiók és az országok rendezvénypiacának külön-külön történő vizsgálatára is.

2.1. EURÓPA KONFERENCIATURIZMUSA

Az ICCA statisztikai adatai alapján elmondható, hogy 2005-ben a nemzetközi meetingek 58%-át tartották Európában, ez a részarány az elmúlt tíz évben nem változott, vagyis az európai kongresszusi piac bővülése azonos ütemű volt a világpiaci változásokkal. Mindez az európai kongresszusi piac kiszámíthatóságát és stabilitását támasztja alá. Európa annak is köszönheti vezető pozícióját, hogy a nemzetközi, konferenciákat megrendelő szervezetek központjainak több mint 60%-a Európában található. Ezen kívül jelentős befolyásoló tényező, hogy a csak európai országok között rotálódo konferenciák részaránya a világpiac közel egyharmadát adja. A világ összes országa közötti rotáció a kongresszusi világpiac közel felét teszi ki, amelyben természetesen Európa is szerepel. Ennek köszönhetően az európai országok a nemzetközi kongresszusok közel 82%-ának potenciális fogadó országai. (A 80% feletti két százalék azokat a konferenciákat jelöli, amelyek Európával együtt Amerikában is rotálódnak. A skandináv országok a konferenciák 84%-ának adhat otthont, mivel a világ nemzetközi kongresszusainak 2%-a kizárólag valamelyik skandináv országban kerülhet megrendezésre.) A rotációs szabályok alapján 2005-ben az Európában tartott konferenciák közül tizenkilenc csak német nyelvterületen, tizenhét kizárólag a mediterrán térségben, tíz Kelet-Európában és hat francia nyelvű országban kerülhetett megrendezésre.

A világ húsz legjelentősebb kongresszusi fogadó országa közül tizenkettő európai, ezen országok piaci részesedése a világ kongresszusi piacának több mint 40%-át tette ki 2005-ben. E közül a húsz ország közül 1996 és 2005 között csak Németország (+0,3 százalékpont), Spanyolország (+1,2 százalékpont), Ausztria (0,1 százalékpont) és Svájc (+0,5 százalékpont) tudta a részarányát növelni. A legnagyobb részaránycsökkenést, egy százalékpont körüli mértékben Franciaország és Hollandia szenvedte el.

A városok rangsorát tekintve még erősebbek kontinensünk pozíciói, a világ top húsz kongresszusi városa közül tizennégy európai. Ezek között a városok között a fent említett részaránynövekedést elérő országok jelentős városai is megtalálhatóak, például Berlin és München, Barcelona és Madrid, illetve Bécs. Jellemző, hogy azok az országok érnek el jó helyezést, amelyek rendelkeznek világvárossal, vagy több várossal is képviseltetik magukat a városok toplistáján. (Ebben a tekintetben Csehország és Magyarország kivételt jelent)

2005-ben Európában a legtöbb konferenciát Németországban (320), Spanyolországban (275) és az Egyesült Királyságban (270), illetve Bécsben (129), Barcelonában (116) és Berlinben (100) rendezték. A legnagyobb létszámú nemzetközi konferenciákat Franciaországban (196 ezer), Németországban (182 ezer) és Olaszországban (169 ezer), illetve Párizsban (79 ezer), Bécsben (79 ezer) és Koppenhágában (57 ezer) tartották. Az Európában tartott nemzetközi konferenciák átlagos résztvevőszáma 590 fő, ami a 2000 óta tartó folyamatos csökkenés után érte el ezt az alacsony szintet. Az ezredfordulón az átlagos létszám még

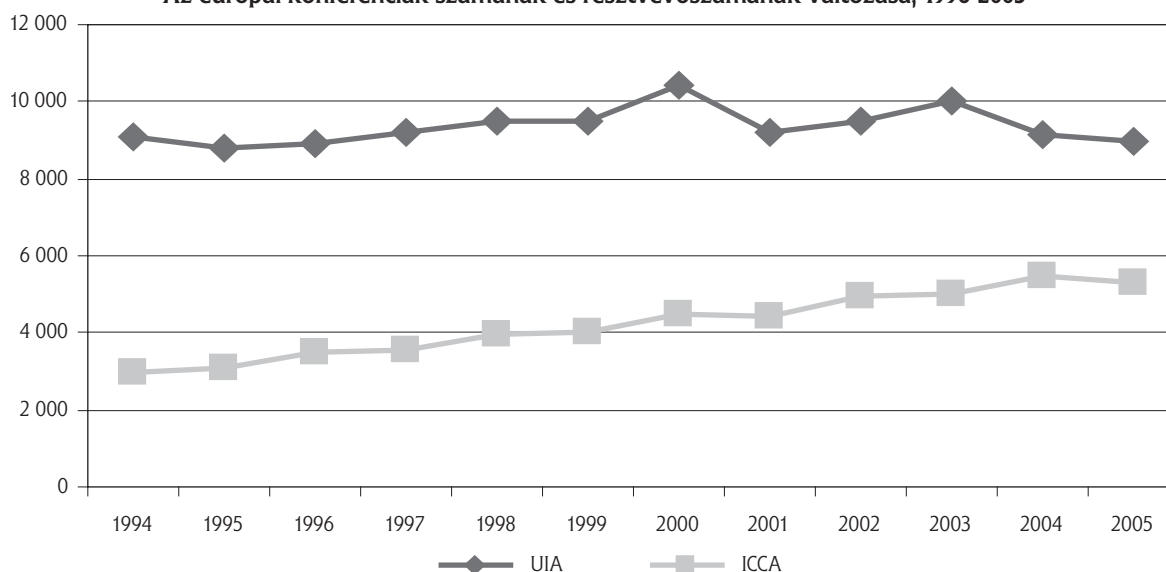
oka, hogy a legtöbb nemzetközi szervezet központja Európában van, illetve Európában rotálódik a legtöbb konferencia, így a kis távolságok miatt nincs szükség hosszú időtartamú konferenciák tartására, inkább a gyakoriság a meghatározó tényező. Az egyetemek és tudományos intézetek a kontinensek közül Európában a legmeghatározóbb kongresszusi helyszínek (17%-os részarányt képviselnek), a kongresszusi központoknak 41%-os, a szállodáknak 31%-os részesedésük van.

Az európai kongresszusi piacról az ICCA adatai alapján összességében elmondható, hogy a tudományos és történelmi háttérnek köszönhetően a kongresszusi piac több mint felét birtokolja, ám a nagy konferenciaszám viszonylag alacsony létszámmal, rövid átlagos tartózkodási idővel jellemezhető. Ugyancsak a tudományos háttérnek köszönhető, hogy az egyetemek, tudományos intézetek meghatározó szereplői az európai kongresszusi piacnak, ám részarányuk folyamatosan csökken, egyre nagyobb teret hagyva a kongresszusi szállodáknak.

A UIA adatai szerint Európában 2005-ben az előző évinél 12%-kal kevesebb, összesen 5135 nemzetközi

3. ábra

Az európai konferenciák számának és résztvevőszámának változása, 1996-2005

Forrás: ICCA

megközelítette a 750-et. A konferenciákon részt vevők száma alapján Európa részesedése csupán 49%, miközben a konferenciák száma alapján számított részesedése 58%-os volt. A konferenciák létszámváltozása Európában megfelel a világban tapasztalható tendenciáknak: az elmúlt tíz évben a 150 fő alatti, illetve a megakongresszusok részaránya (3. ábra) nőtt.

A konferenciák átlagos időtartama az összes földrészt figyelembe véve Európában a legalacsonyabb, 3,9 nap, és 1996 óta csökkenő tendenciát mutat. Ennek egyik

rendezvényt tartottak. 2005-ben a 2000-ben regisztrált adatokhoz viszonyítva a visszaesés még jelentősebb, 17%-os volt. Ezek az adatok nem véglegesek, az előző évek tapasztalatai alapján még mintegy ötszáz konferenciáról várhatóak információk, ezért becslések szerint a 2005-ös konferenciaszám meg fog egyezni a 2004. évi-vel. Ez a visszaesés nem köthető közvetlenül az elmúlt évek eseményeihez, mint például a 2001. szeptember 11-i terrortámadás, a gazdasági recesszió vagy a SARS járvány, a csökkenés sokkal régebb óta tart. Európa

résaránya a világ kongresszusi piacából a nemzetközi konferenciák száma alapján 1953-ban még 80%-os volt. 1963-ban már csak 73%-ot, 1973-ban 68%-ot, 1983-ban 66%-ot, 1993-ban 60%-ot, 2003-ban 59%-ot és 2005-ben 57%-ot tettek ki. A vezető európai kongresszusi országok közül – folyamatos rendezvényszám csökkenés mellett – mindegyik megőrizte pozícióját. Kisebb mértékű visszaesést Spanyolország, Franciaország és Olaszország könyvelt csak el. Nagyobb volt a csökkenés az Egyesült Királyságban, amelyen még a 2005. második félévi brit európai uniós elnökség sem segített, 2002 óta nem csökkent a rendezvényszám 500 alá a szigetországban, 2005-ben viszont csupán 386 volt a nemzetközi konferenciák száma. Németország is jelentős visszaesést szenvedett el, és felülről megközelítette a lélektani határnak tartott 400-as rendezvényszámot, amely alá 1988 óta nem esett a Németországban megtartott nemzetközi konferenciák száma. Az Egyesült Királysággal ellentétben Luxemburg jelentősen profitált az EU-elnökségből fakadó előnyökből, és meghatározó mértékben növelte az országban tartott nemzetközi rendezvények számát. Az észak-európai országok kivétel nélkül visszaesést szenvedtek el az elmúlt öt évet tekintve. A közép-európai országok az általános európai visszaesés ellenére nem vesztek a népszerűségükből, sőt minimálisan növelni is tudták a nemzetközi konferenciák számát, ugyanez mondható el Törökországról, illetve Oroszországról is.

Érdekes, hogy amíg az országok általában vesztek a nemzetközi rendezvényszámból – ez különösen igaz a kongresszusi piac vezető országaira – addig a vezető kongresszusi városokban kisebb mértékű volt a visszaesés, sőt néhány esetben a nemzetközi rendezvények száma növekedést is mutatott. 2005-ben 2004-hez képest több nemzetközi rendezvényt tartottak Párizsban, Bécsben, Barcelonában. Az utóbbi két város a 2001-ben regisztrált konferenciaszámnál is több rendezvényt tartott 2005-ben.

A *UIA az adatok alapján* az európai kongresszusi folyamatokat két részre osztja. Az Európai Unió „rég” tagállamai jelentős csökkenést könyvelhettek el az elmúlt években a kongresszusi piacon, az új tagországok, illetve a kis részaránnyal rendelkező nem uniós országok szinten tartották, illetve kis mértékben növelni tudták a náluk rendezett nemzetközi konferenciák számát.

Európa vezető szerepe megkérdőjelezhetetlen a nemzetközi kongresszusi piacon, ám a második hely már vitatott. Ha az egyes kontinenseken megtartott nemzetközi konferenciák számát vesszük alapul, akkor Ázsia jelentős fejlődés után utolérte a stagnáló amerikai kontinentst. Amerikán belül a latin-amerikai országokban tartott nemzetközi rendezvények számának növekedése kompenzálja az észak-amerikai desztináció konferenciaszám csökkenését. 2005-ben Amerika az összesítésben csupán egy nemzetközi konferenciával előzte meg Ázsiát

(Amerika: 957 konferencia; Ázsia: 956 konferencia). Ha azonban a kongresszusokon részt vevő delegátusok számából indulunk ki, akkor Amerika második helye megkérdőjelezhetetlen.

2.2. AZ AMERIKAI KONTINENS KONFERENCIATURIZMUSA

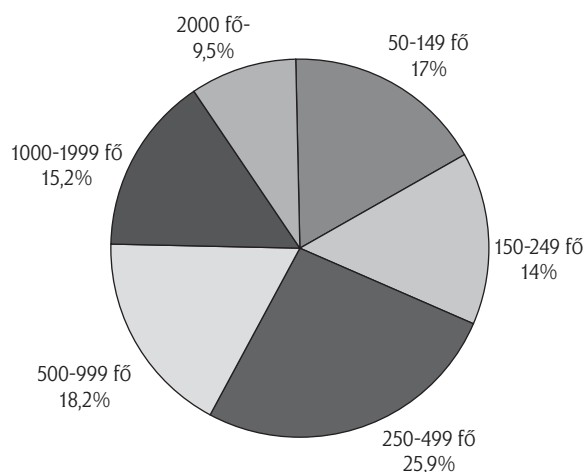
Az *ICCA adatai szerint* az amerikai kontinens országainak az összes nemzetközi konferencia 56,8%-ának megszerzésére nyílik lehetőségük, mivel a rendezvények 49,2%-a a világ összes országa, 3,6%-a a latin-amerikai országok, 2%-a Európa és Észak-Amerika között rotálódik. Ez egészül még ki 2% egyéb, kizárólag amerikai országokban tartott rendezvények megrendezésének lehetőségével. Észak-Amerikában található az összes nemzetközi szervezet központjainak 24%-a, Latin-Amerikában pedig a 3%-a. Az amerikai országok ezzel a 27%-os részesedéssel Európa után a második pozíciót foglalják el a nemzetközi szervezetek központjainak száma alapján. A konferenciák számában ezeknek a pozitív jellegzetességeknek a hatása egyre kisebb arányban mutatkozik meg, ám a világ legnépszerűbb kongresszusi országa még mindig az Amerikai Egyesült Államok, bár részesedése az elmúlt évek során folyamatosan csökkent. Amíg 2000-ben még minden tizedik nemzetközi rendezvényt az USA-ban tartották, addig 2005-ben a kongresszusi piac mindössze 7,1%-ával rendelkezett az Egyesült Államok. A legnépszerűbb desztinációk között található Brazília a 11. helyen 2,7%-os részaránnyal, míg Kanada a 16., ahol a nemzetközi konferenciák 2,3%-át tartották. Egyszázalékos részesedés feletti értéket ért el továbbá Mexikó (1,1%), ami az országot a világ 31. legjelentősebb kongresszusi desztinációjává tette. 2000 óta a legnagyobb növekedést a két említett dél-amerikai ország érte el: Brazília megnégyszerezte, Mexikó pedig megduplázta az országukban tartott nemzetközi rendezvények számát, Kanadában pedig harmadával több konferenciát tartottak 2005-ben, mint 2000-ben. Az amerikai kontinenseken tartott konferenciák területi megoszlása decentralizált, az első huszonöt legnépszerűbb konferenciaváros közül egy sem található az „Újvilágban”. A kontinens városai közül világviszonylatban a legjelentősebb a 29. helyen szereplő Rio de Janeiro, a 30. Santiago de Chile, a 35. Montreal, a 37. São Paulo és a 39. Vancouver. Az első, az USA-ban található város New York a 43. helyen szerepel a világ legtöbb konferenciát tartó városai között.

Az átlagos kongresszusi résztvevőszám világviszonylatban 651 fő, az Észak-Amerikában tartott konferenciák átlagos résztvevőszáma ennek majdnem háromszorosa, 1507 fő. A Latin-Amerikában megrendezett rendezvények delegátus száma ennél az értéknél jóval kisebb (737 fő), ám még így is több mint 10%-kal magasabb a világban megrendezett konferenciák átlagos

részvevőszámánál. A konferenciákon résztvevő látogatók száma szerinti világranglistán sokkal jobb helyezést értek el az amerikai országok, mint a konferenciák száma alapján meghatározott országrangsorban. Az USA természetesen ebben az összehasonlításban is vezet, ám az első tíz ország között található még Kanada az ötödik és Brazília a nyolcadik helyen. Az ICCA által publikált városok rangsorában, az első húsz helyezett közül három amerikai kontinensen található, a 3. St. Louis (USA), a 12. a kanadai Montreal, a 18. helyen pedig Chicago szerepelt 2005-ben. Érdekes St. Louis helyzete, mivel 2004-ben egyetlen egy nemzetközi konferenciát sem tartottak ebben az amerikai városban. A 2005-ös évben is csak négy nemzetközi rendezvény megtartására került sor, ám ezek közül az egyiket megközelítőleg 70 ezren vettek részt. A konferencia nagyságát érzékeltetve elmondható, hogy ez a rendezvény szám megfelel az elmúlt négy évben Budapesten rendezett összes kongresszus vendégszámának. A különböző nagyságú rendezvények tartásában eltérő tendenciát követ Amerika, ami a megakongresszusok számának erős visszaesésében mutatkozott meg (a világban a megakongresszusok száma nőtt). Hasonlóság viszont, hogy a kis létszámú konferenciák részaránya jelentős növekedést mutatott. (4. ábra)

4. ábra

Az amerikai kontinensen tartott konferenciák résztvevőszámának megoszlása, 2005

Forrás: ICCA

További analógia még a konferenciák átlagos időtartamának csökkenése, aminek következtében a rendezvények hossza 2005-ben megegyezett a 4,1 napos világtalaggal. Az Amerikában tartott konferenciák több mint 60%-át szállodákban tartották, amely részarány messze meghaladta a szállodák világviszonylatban tapasztalható részarányát. Jellemző még az amerikai piacra, hogy a kongresszusi helyszínek között az egyetemek egyre kisebb részarányban képviseltetik magukat.

A *UIA adatai* némileg ellentmondanak a fent említett, ICCA által publikált tendenciáknak. Az észak-amerikai országok kongresszusi piaca ebben az esetben is visszaesett, ám Dél-Amerika az összehasonlításban nem mutatott kiemelkedő növekedést, sőt több ország esetében jelentős visszaesés következett be az elmúlt években. Összességében elmondható, hogy Észak-Amerika az 1990-es évek elején volt a csúcson, egy már elkezdődött hanyatlást erősített fel a 2001. szeptember 11-i terrortámadás, amelyből az USA kongresszusi piaca még mindig nem tudott teljesen talpra állni. A visszaesés nemcsak az USA-t, hanem a két szomszédos országot is jelentősen érintette. A dél-amerikai államok kongresszusi piacára jellemző tendenciákat nem lehet meghatározni.

2.3. AZ ÁZSIAI, AUSZTRÁLIAI ÉS ÓCEÁNIAI KONGRESSZUSI TURIZMUS

Az ICCA Ázsia, Ausztrália és Óceánia esetében az eredményeket több vizsgálatában is összevonva publikálja. Ezt a piacot jelentős részesedés, illetve változó mértékű növekedés jellemzi. A rotációban való részvétele átlagosnak mondható, értéke 58,4%. A világ országai közötti „konferenciavándorlás” 49,2%, ezt egészíti ki még az Ázsiában és Ausztrália-Óceániában váltakozó helyszínű rendezvények 6,1%-a és a kizárólag Ázsia országaiban megrendezésre kerülő rendezvények 3,1%-a. A nemzetközi szervezetek székhelyeinek mindössze 11,4%-a található a vizsgált területen, az ázsiai kontinensen 9,4%, Ausztráliában és Óceániában pedig csupán 2% található. Az elmúlt tíz évben mindkét kontinens növekedést produkált, ám amíg az ausztrál térség (+37%) alatta maradt a világ átlagos bővülésének, addig Ázsia (+68%) jelentősen meghaladta azt. Ezen változások következtében 2005-ben Ázsia a nemzetközi konferenciák számából 18%-kal, Ausztrália pedig 3,6%-kal részesedett. A húsz legtöbb konferenciát rendező ország toplistáján Ausztrália a nyolcadik, Japán a tizenkettedik, Kína a tizennegyedik, Szingapúr a tizenötödik és Dél-Korea a tizenhetedik volt 2005-ben, ám az előzmények sokszor teljesen mások ezeknek az országoknak a tekintetében. Ausztrália kongresszusi turizmusa 1999-ig, az olimpia megrendezésének előkészületéig stagnált, majd 1999-ről 2000-re több mint 40%-kal nőtt a nemzetközi konferenciák száma. Ezt követően visszaesés volt tapasztalható, de a rendezvény szám nem esett vissza a 2000 előtti szintre, hanem egy magasabb volumenről indulva folyamatos növekedést produkált 2005-ig. Japán és Dél-Korea piaca hasonló tendenciát követett az elmúlt tíz évben. Mindkét ország dinamikusan növelte részarányát egészen a 2002-es közös rendezésű Labdarúgó Világbajnokságig. A világesemény megrendezése után már érezhető volt az egyre mélyülő gazdasági válság hatása a kongresszusi piacra, amely természetesen maga után vonta az ebben a két országban tartott rendezvények számának a mai

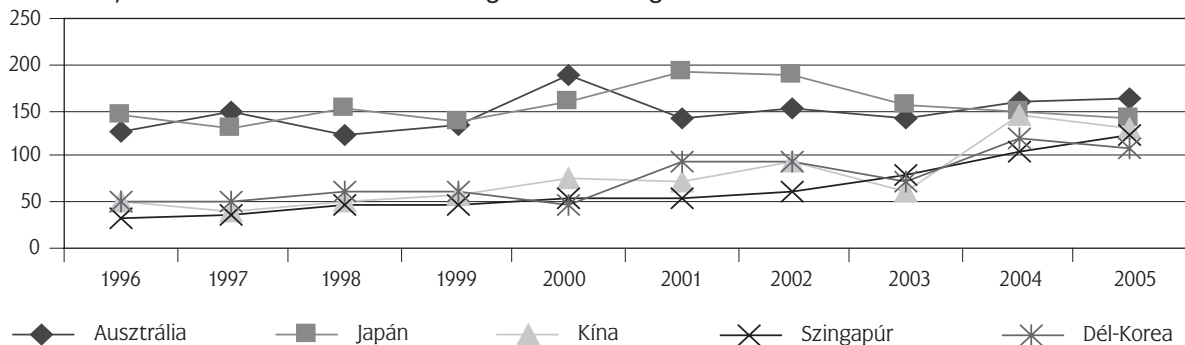
napig tartó csökkenését. Kína és Szingapúr kongresszusi turizmusa egymáshoz hasonlóan, ám az előbb említett két ország tendenciájával ellentétes irányban változott. 2003-ig mindkét országra stagnálás volt jellemző, majd 2004-re Kína megduplázta a területén tartott nemzetközi konferenciák számát, Szingapúr kongresszusi turizmusa pedig egyharmadával (5. ábra) bővült.

támasztja alá, hogy ebben a régióban ugrásszerűen megnövekedett az 500 fő alatti konferenciák részaránya, miközben az ennél nagyobb rendezvények részaránya csökkent, illetve stagnált.

Az átlagos tartózkodási idő hossza és ennek elmúlt években történő változása megegyezik a világban tapasztalt tendenciákkal. A szállodákat és a kongresszusi

5. ábra

Ázsia, Ausztrália és Óceánia vezető kongresszusi országainak konferenciaszám változása 1996-2005

Forrás: ICCA

A kongresszusi városok versenyében Szingapúr a második, Hong Kong az ötödik, Szöul a kilencedik, Peking a tizennegyedik, Bangkok a tizenhatodik és Sydney a tizenhetedik helyet foglalta el 2005-ben.

Az ázsiai városok esetében is megfigyelhető, hogy a legnagyobb konferenciaszám növekedést 2003-ról 2004-re érték el, Hong Kong megduplázta, Szöul másfélszeresére, Peking háromszorosára növelte a rendezvényszámot. Peking kivételével 2005-ben is tovább folytatódott a növekedés, ám ez a korábbinál sokkal kisebb mértékű volt.

A rendezvények átlagos résztvevőszáma ezen a két kontinensen több mint száz fővel alacsonyabb a világátlagnál, Ázsiában 577 fő, Ausztráliában és Óceániában 507 fő volt 2005-ben. Megfigyelhető, hogy amilyen mértékben nőtt a rendezvényszám, olyan mértékben csökkent az átlagos résztvevőszám az elmúlt években. Nemcsak az átlagos, hanem az összes résztvevőszám is visszaesett ezen a két kontinensen. A résztvevőszámnak ez a csökkenő tendenciája határozza meg Ausztrália, valamint az ázsiai és az óceániai országok résztvevőszám szerinti helyezését a világranglistán. Az első húsz helyezett ország között csak Ausztráliát (16.), Kínát (18.) és Dél-Koreát (20.) találjuk. A városok e kritérium alapján összeállított húszas listáján viszont megőrizték előkelő helyezésüket e két kontinens városai. Hong Kong az ötödik, Szöul a hetedik, Szingapúr a tizennegyedik, Bangkok a tizenhatodik és Sydney a huszadik volt 2005-ben. Ebből következik, hogy ezekben a kongresszusi „top városokban” a konferenciaszám növekedése ellensúlyozta a résztvevőszám csökkenését. Ezeket a tendenciákat

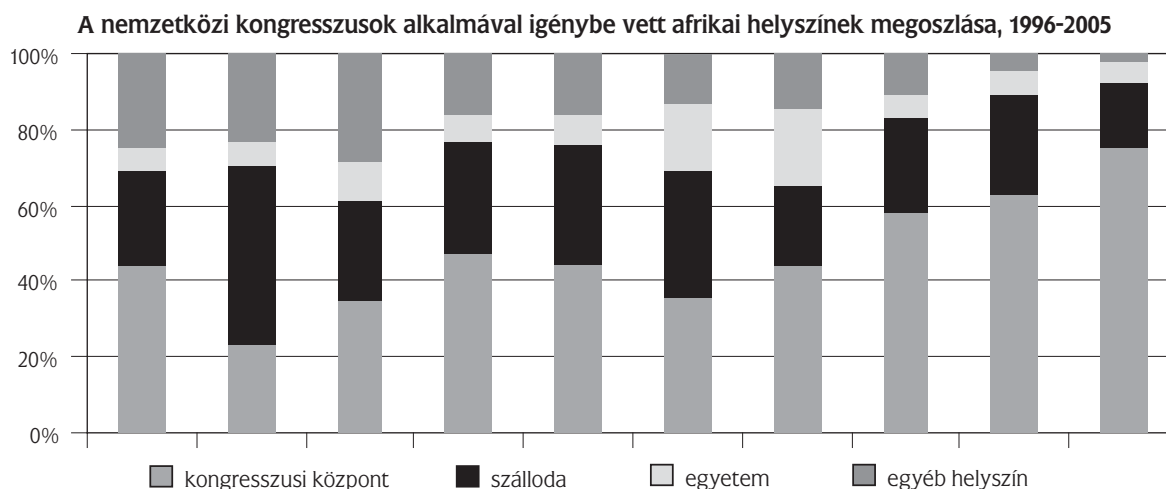
központokat nagyjából ugyanakkora arányban használják a rendezvények megtartására, ezeknek a kongresszusi helyszíneknek az összes részesedése megközelíti a 90%-ot.

A UIA adatai kissé más képet festenek a két földrész kongresszusi piacáról, fejlődési üteméről. Az ázsiai kontinens országainál fejlődést mutat a UIA statisztikai adattáblája, ám ez a fejlődés sokkal kisebb mértékű, mint amit az ICCA adataiból láthatunk. Ennek az egyik magyarázata, hogy a UIA adatbázisában csak azok a konferenciák szerepelhetnek, amelyek résztvevőszáma meghaladja a 300 főt. Mivel ebben a régióban a rendezvények átlagos létszáma sokkal alacsonyabb, mint a világszerte, így sok a 300 fő alatti rendezvény, amelyek természetesen nem szerepelnek a UIA statisztikai összefoglalójában.

2.4. AZ AFRIKAI KONGRESSZUSI TURIZMUS

Az ICCA által publikált adatok alapján az afrikai kontinens országainak kevés lehetősége nyílik nemzetközi konferenciák tartására, mivel a nemzetközi szervezetek kevesebb mint 1%-ának van a székhelye Afrikában. Ez azért jelentős tényező, mivel a székhelyek területi koncentrációja általában előnyt jelent egy-egy térségnek a szervezeti konferenciák megszerzéséhez. Egy másik hátránya a kontinensnek a potenciális konferenciák alacsony száma, mivel a nemzetközi rendezvényeknek mindössze 0,6%-a rotálódik az afrikai országok között, ezt egészíti ki az a 49,2%, amely a világ országai között megrendezésre kerülő nemzetközi konferenciák

részaránya. Ezek elnyeréséhez azonban a világ összes kongresszusi desztinációjával szemben is versenyképesnek kell lennie annak az afrikai országnak, amely meg kívánja rendezni az adott eseményt. (Néhány afrikai ország megpályázhatja a francia nyelvű országok között megrendezésre kerülő konferenciákat, ám ezek a konferenciák kevesebb, mint 0,5%-át teszik ki a világ kongresszusi piacának.) Sem az afrikai rotációjú rendezvények, sem a nemzetközi szervezetek afrikai székhelyeinek száma nem változott az elmúlt tíz évben. Ezért nem meglepő, hogy a világban tartott nemzetközi kongresszusok mindössze 2,4%-ának adott helyszínt a „Fekete kontinens” 2005-ben, és ez a részarány nem növekedett az elmúlt egy évtized során sem. Az országok versenyébe kizárólag az észak- és dél-afrikai országok tudnak beleszólni, illetve az első száz ország között találunk még egy jelentős szabadidős turizmussal rendelkező kelet-afrikai országot is. Összességében elmondható, hogy egyik afrikai állam sem tudja növelni az országában tartott rendezvények számát, kivéve azokat, ahol kevesebb, mint tíz rendezvényt tartanak egy évben. A legelőkelőbb helyezéssel Dél-Afrika rendelkezik, az itt tartott konferenciák száma a 32. helyhez volt elegendő. Egyiptom a 49., Marokkó az 54. és Kenya a 64. legkedveltebb kongresszusi desztináció volt 2005-ben. A városok százas listáján a Dél-Afrikai Köztársaság két várossal is szerepel, Fokváros a 36. és Durban a 99. Ezen kívül csak Kairó szerepel a listán, mégpedig a 87. helyen.

Az afrikai piac a konferenciák résztvevőszámának világtendenciáival teljesen ellentétesen változik, mivel a kontinensen a nagy létszámú konferenciák piaca bővül, ugyanakkor egyre kisebb a részaránya az alacsony résztvevőszámú konferenciáknak, az átlagos konferencia létszám a második legmagasabb az amerikai kontinens után. Egy konferencián átlagosan 962-en vettek részt 2005-ben, ez az előző év adatahoz képest több mint

70%-os növekedést jelent. Ennek megfelelően az afrikai országok jobb helyezést értek el a konferenciákon résztvevők száma alapján összeállított világranglistán: a Dél-Afrikai Köztársaság a 27., Egyiptom a 35. és Marokkó a 40. helyezést foglalta el 2005-ben. Ez a jellegzetesség a városok ranglistáján is előkelőbb helyezést biztosít az afrikai országok számára: Fokváros a 36., Durban a 40. és Kairó a 49. helyen szerepelt 2005-ben. A konferenciák átlagos tartózkodási ideje is majdnem egy nappal (4,9 nap) hosszabb a világtáznál. Az Afrikában megrendezett nemzetközi kongresszusok háromnegyedének kongresszusi központok biztosítottak helyszínt. Ennek a magas aránynak a magyarázata, hogy az ilyen típusú konferencia helyszíneken jellemzően nagy létszámú rendezvényeket tartanak, és Afrikába igen magas az átlagos kongresszusi delegátusszám (6. ábra).

A UIA-nél az afrikai kontinens kongresszusi turisztikai megítélése lényegesen pozitívabb. A nemzetközi meeting industry 5%-át tulajdonítják az afrikai kontinens országainak, ez a részarány a kétszerese az ICCA által publikált adatnak. A nemzetközi konferenciák számának stagnálása mindkét szervezet publikált adataiban azonos. A UIA is hangsúlyozza a kontinens bipoláris jellegét, tehát nemzetközi kongresszusok fogadására jellemzően Afrika északi és déli országa(i) alkalmasak.

Jelen tanulmány a szerző „A konferenciaturizmus” címmel, 2007 elején, az Akadémiai Kiadó gondozásában megjelenő könyvből származik. A Közép-Európa és Magyarország nemzetközi kongresszusi turizmusát részletesen elemző tanulmányt a Turizmus Bulletin 2007/1. számában közöljük.

Források és további információ:

UIA, International Meetings Statistics (www.uia.org)
 ICCA, Statistics Report, International Association Meetings Market (www.icca.nl)